

YAYIN TANITMALARI

İÇİNDE TÜRK GÖÇEBE ÇADIRLARININ DA ELE ALINDIĞI ÖNEMLİ BİR YAYIN HAKKINDA...

Peter Alford Andrews, Nomad Tent in the Middle East, part I: Framed Tents, vol.1, text vol 2 Illustrations, Dr. Ludwig Reichert - Wiesbaden 1997.

Yakındoğu Kültürünü derinlemesine tanımak isteyenlerin mutlaka görmeleri gerekli bir eser; Peter Alford Andrews'un bir ömür boyu çalışmasının yıllardır beklenen meyvası, *Yakındoğu'da Göçebe Çadırları* kitabıdır. Tübingen Yakın Doğu Atlası Eki olarak bu çalışma, Tübingen Özel araştırma bölgesi 19'da hazırlanmış ve Alman Araştırma Birliği tarafından bu bölgenin emrine verilmiş bulunan imkânların kullanımıyla Wiesbaden'de 1997 yılında Dr. Ludwig Reichert yayınevi tarafından basılmıştır.

Ünlü sanat tarihçisi Upham Pope'un "hiçbir Avrupalı sanat tarihçisi... şimdiye kadar çadırları ciddi bir şekilde mimarî eleman olarak görmemiştir..." sözü üzerine yola çıkan ve bütün ömrünü göçebe çadırları üzerine yaptığı araştırmalarına adanmış olan Dr. Peter Andrews'un eseridir bu. Dr. Andrews yakın-doğunun geniş topraklarında 20 yıl süren araştırma ve arazi çalışmalarını dört cilt halinde plânlanmıştır. Bunun ilk ikisi çerçevesi diye çevirebileceğimiz çadırlara ayrılmıştır; birinci cildinde toplanan bilgiler bir metin halinde (560 sayfa), ikincisinde ise çizimler halinde (93 resim, 149 kadar) çizim sunulmuştur.

Kuzey Afrika, Suriye, Fas ve Cezayir Arap çadırları ile Asya çadırları bugüne kadar araştırılıp çeşitli kitap ve makalelerle tanıtılmıştır. Ancak Dr. Andrews'un yayınladığı kitabı inceledikten sonra bunların ne kadar yetersiz oldukları görülmektedir. Asya ve Yakın-doğu mesken kültürünün temeli olan çadırlar Dr. Andrews'un elinde ciddi ve çok kapsamlı olarak ve her yönü ile ele alınmış, en küçük ayrıntısına kadar titiz bir şekilde incelenip okuyucuya sunulmuştur. Böylece Peter Andrews'un araştırma ve yayını hem kapsamı, hem de ayrıntılı açıklamaları ile çok önemli bir ilki ortaya koymaktadır.

Andrews 1968'de Türkiye'de başladığı ve içine Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde rastlanan değişik Türk aşiretlerini de alan arazi çalışmalarına 1970-7 yılları arasında İran'da ve daha sonra da Katar'da devam etmiştir.

Mimarî eğitimi görmüş olan Peter Andrews araştırmalarında çadırın mimari yapısı yanında, çadırın aşiret hayatındaki yerini de anlamaya çalışmış, aşiretlerin birbirleri ile olan ilişkilerini, tarihlerini ve en önemlisi kültürlerini derinden incelemiştir.

Kendisinden önce, Arabistan, Mısır ve Afganistan'daki çadırları incelemiş olan değişik kökenli bilim adamlarının araştırmalarını da değerlendiren Andrews Fas, Türkiye, İran, Katar ve Moğolistan'daki göçebe gruplarının çoğunu yakından incelemiş ve bunun ışığı

altında onların kullandıkları çadırların hem mimari yapılarını, hem de kültürün en önemli bir parçası olarak anlamını da ortaya koymuştur.

Bir kültür elemanı olarak ele alındığından bu coğrafi alan içindeki göçebe dünyasını ve ilişkilerini inanılmaz bir titizlikle bilimsel metodla ve derinliğine ele almıştır. Bu çalışmada birbirine benzer çadırların aralarındaki farklar da ortaya çıkmaktadır. Çadırları tanıtır, özelliklerini verirken çadırlarla ilgili terminolojiyi bile bir dil bilimci gibi vermiştir. Araştırmacı incelediği bölgenin tam olarak tanınmayan göçebe geleneklerini, kültürünü ve sosyal yapısını da araştırmıştır. Bu bakımdan araştırmacı çadırı sadece maddî kültür verisi olarak değil sosyal yapısının bir parçası olarak da ele almıştır.

Eser Türk kültürünün köklerine kadar gittiğinden sanat ve kültür ile ilgili ciddi araştırmacılar açısından, çeşitli konularda başvurulacak bir eserdir.

Prof. Dr. NURHAN ATASOY
Sanat Tarihcisi, Atatürk Kültür Merkezi Şeref Üyesi